



Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ԹԻԻ Գ. — ՇՐՋԱՆ ԺԷ.

1884

ՏԱՐԻ ԺԷ.

ՄԱՐՏ 31.

ԿՐՕՆԱԿԱՆ

Այն ժամանակ կային ոմանք, որոնք պատմեցին Յիսուսին այն Գալիլիացիների մասին, որոնց արիւնը Պիղատոս իրանց զոհերի հետ խառնեց: Յիսուս պատասխան տուեց ու ասաց նոցա. կարծումէք, որ ա՛յն Գալիլիացիները բոլոր Գալիլիացիներից աւելի մեղաւոր էին, որ այսպիսի բաներ քաշեցին: Ասումեմ՝ ձեզ՝ չէ՛. այլ, եթէ որ չապաշխարէք, ամէնքդ էլ նոյնպէս կը կորչէք: — Կամ կարծումէք դուք, որ այն տասնութը հոգին՝ որոնց վերայ Սելովամի միջի աշտարակն ընկաւ ու սպանեց, Երուսաղէմում բոլոր հրէաներից աւելի՞ պարտաւոր էին: Չէ՛, ասումեմ՝ ձեզ, այլ, թէ որ չը լաւանաք (ուղիղ ճանապարհը չը գաք), ամենքդ էլ նոյնպէս կը կորչէք:

Սուրբ Աւետարանի այս կտորի մէջ պատմվում են անբախդութեան երկու յայտնի դիպուածներ, որով շատ մարդիկ յանկարծ կեանքից դրկուեցին: Այդ դժբախդութիւնը ժամանակի սնոտիապաշտ մարդիկն Աստուծոյ պատիժ էին համարում որ նոցա վերայ եկաւ ի-

բանց մեծ մեղքերի համար, բայց Քրիստոս ուղղումէ նոցա այդ սխալ միտքը շատ վսեմ կերպով: Նա ցոյց է տալի, որ մահն ամենայն մահկանացու մարդոց վիճակուած բաժինն է, և այդ մասնաւոր դիպուածի մէջ ամենեւին մասնաւոր պատիժ չէ կարող լինել, և հասկացնումէ, որ այդպիսի դարհուրելի պատահմունքը աւելի յորդոր և խրատ է կենդանի մնացողների համար, որ արթուն մնան և ապաշխարեն: Եթէ որ դուք էլ չուղղուէք, ամենքդ էլ նոյնպէս կը կորչէք: Կամենումէ ասել թէ՛ ով որ Աստուծոյ և առաքինութեան համար չէ ապրում, նա մահից պէտքէ սարսափի, ինչ կերպով էլ որ դալու լինի վերան, բայց ով որ ամեն ժամանակ իրան արթուն և պատրաստ է պահում Աստուծոյ առաջը պատասխան տալու, նորա համար մահն անգամ սիրտը վախ քցող մի բան չէ: Այս յորդորը արթուն մնալու՝ մեզ համար միշտ պէտք է. մենք մեր կեանքի ամեն մի օրը պէտք է մտքներիցս անցկացնենք, որ միշտ այս աշխարհիս վերայ մնալու չենք, որ այսօր՝ կամ վաղը պիտի լսենք այն ձայնը թէ՛ «Տո՛ւր քո տնտեսութեան հաշիւը»: Սորա համար լաւ է մահուան և յաւիտենական կեանքի վերայ շատ անգամ մտածել և երկուսն էլ աչքի առաջ ունենալ. այնպէս ընտելանալ թէ՛ մահուան և թէ՛ յաւիտենական կեանքի հետ և ընտանի դառնալ, որ մեզ մխիթարող բարեկամներ լինին երկուսն էլ մեր բոլոր կեանքի մէջ:

Տարակոյս չըկայ, որ ամենից քաղցր մահն այն է, որ մարդս երկար, բարեպաշտ ու պատուաւոր կեանք անցկացնելուց յետոյ՝ մեռնումէ, երբ որ կամաց կամաց ուժից ընկնումէ և կեանքի վերայ մի առանձին սէր չէ մնում, միայն հոգին սատիկ ցանկանումէ լաւագոյն կեանքին: Այսպիսի կեանքը բոլորովին նման է կամաց կամաց հանգչելու մօտենող ճրագին, որ այնքան երկար վառւումէ, մինչև որ տակը ամենեւին բան չէ մնում:

Երկար ապրելուց յետոյ՝ մի քաղցր քուն մոտեցու նման՝ հարգիւտ մեռնելը, աչքը փակելով աշխարհին՝ զաւակների և թոռների մէջը, ամեն մի մարդու սրտի յայտնի կամ ծածուկ բաղձանքն է: Բայց քիչ է պատահում, որ մեր այդպիսի ցանկութիւնը կատարուի. քիչ է պատահում, ասումեմ, նորա համար, որ քիչ մարդ կայ, որ իւր տղայութեան օրերիցը իւր համար այնպիսի մի կեանք պատրաստի, որ թէ՛ առողջ և թէ՛ երկար ապրի: Նա ու շատ մարդիկ՝ իրանց մատաղ հասակումը՝ Աստուծոյ պարգևած կեն-

սական ուժի կողմանէ վատ տնտեսութիւն են անում: Անխնայ գործածելով իրանց ուժը՝ փչացնում են կամ չափից դուրս աշխատութիւնով կամ անառակ կեանք վարելով, անդգուշութիւն անելով իրանց առողջութիւնը պահպանելու կողմանէ, կամ իրանց կրքերին ծառայ դառնալով, որոնց անձնատուր են լինում բոլորովին: Ոչ մի բան այնպէս շուտով չէ մաշում մարդուս կեանքը և այնպէս սաստիկ չէ պակասեցնում ինչպէս որ մեղսական կրքերը: Երպէս և զայրացկոտութիւնը, ատելութիւնը, նախանձը, կենդանական ցանկութիւնը: Սորա հակառակը պէտք է ասենք, որ ոչ մի բան այնպէս չէ օգնում և չէ յաջողեցնում ապահով կերպով խորին ծերութեան հասնելու, ինչպէս չափաւորութիւնն ամէն բանի մէջ, ու միանգամայն մարդուս ուրախ և անվրդով բնութիւնը բախտաւորութեան և անբախտութեան մէջ օրպէս և անդրդուելի հաւատը Աստուծոյ վերայ:

Խելքից դուրս բան է ու բոլորովին սխալ միտք, երբ որ մի մարդ՝ մի հիւանդութիւն ունեցած ժամանակը վախենումէ ու կարծում, որ ահա մահն եկել է, էլ չի ապրիլ, թէև ամեն մի հիւանդութիւն ունի երբեմն իւր շատ ծանր օրերը, բայց մենք էլի գիտենք, որ մարմնաւոր ցաւերը, որ տեսակն էլ լինին, իրանց մի սահմանն ունին, որ այն կողմը չեն անցնիլ: Երբ որ իրանց ամենաբարձր աստիճանին են հասնում, մարդուս այնպէս են անում, որ էլ բան չի զգում և իրանց ոյժն էլ այդ միջոցին կոտրւումէ: Այն հիւանդութիւնը, որ մարդուս պէտք է մեռնի, չէ կարելի ասել, որ ամենամեծ ցաւեր է սլառճառում: Ինչքան մարդիկ կան, որ շատ աւելի մեծ ցաւեր են քաշում, ձեռք կամ ոտք փշրելով, կամ ծանր վէրքեր ստանալով և այս կամ այն անդամիցը զրկւում են, բայց ուրիշ ամեն կողմանէ բոլորովին առողջ են: Ի՞նչքան էլ սաստիկ ցաւեր են քաշում այդպիսի մարդիկ, այդ տեսակ անբախտութիւնների իրանց պատահած միջոցին, սակայն շատ անգամ հերոսի նման քաջասրտութեամբ տանում են, դիմանում, և ողորդ, զարմացնում են ուրիշներին: Քանի որ այս կեանքիս մէջն ենք, միշտ մեր աչքի առաջ ունենանք թէ՛ երբ որ Աստուծոյ կամքն է, մարմնաւոր ցաւեր կը քաշենք, ազատ չենք մնալ նոցանից: Մարդս այնպէս է ստեղծուած միանգամ, որ ոչ միայն ախորժ զգացմունքների, այլ և ցաւեր պիտի ունենայ, և մեր այդ երկու տեսակ զգացմանց մէջը միշտ տեսնում ենք այն տնօրէնութիւնների մէկը, որոնց մասին պէտք է

ասենք՝ անհասկանալի են մեզ համար և անքննելի, բայց որովհետև Աստուածանից են գալիս, միշտ բարի են։ Մեր խելքը չէ հասնում ինչի շատ անգամ կրակի նման այրող չարչարանքներ ենք քաշում թէ՛ մեր մարմնի և թէ՛ արիւնի սաստիկ տաքութիւն պատահելուց, բայց անորոտունջ պէտք է քաշենք, տանենք, ինչպէս Քրիստոս մեր Փրկիչն խաչի սարսափելի չարչարանքն Աստուծոյ հերոսի նման քաշեց, տարաւ։ Միայն թուլամորթ աշխարհի մարդը, միայն Աստուած արհամարհողը վրդովում է և ընդիմանում՝ փորձանքներ գլխին եկած ժամանակը։ Քրիստոնեան ընդունումէ խոնարհութեամբ իբրեւ ի վերուստէն եկած մի պատգամաւորութիւն իւր բարւոյն ու փրկութեանը համար։ Աստուած մեր ուժից աւելի ցաւ ոչ մէկիս չէ տալիս, բայց մարդս իւր ցաւն ու նեղութիւնը շատ անգամ ինքն է շատ աւելացնում իւր անհամբերութեամբը նեղանալովը, տխրելովը, վախկոտութեամբ ու թուլասրտութեամբ։ Ամենադժուար և անտանելի ցաւը ոչ թէ մարմնոյ ցաւն է, այլ հոգունը։

Այն մահը, որ մարդս իւր հիւանդութեան անկողնում հասկանումէ որ իրան պիտի պատահի անպատճառ, յանկարծ մեռնելու հետ համեմատելով, իւր շատ լաւ կողմերն ունի։ Մահն, որ միշտ մի բարեբարութիւն է մեր ստեղծողի կողմից — և մեր երկնաւոր Հայրը միայն գիտէ թէ՛ որ մահուամբ մեռնելը աւելի լաւ է այս՝ կամ այն մարդու համար — ուրեմն պէտք է ասենք, որ կամաց կամաց մահուան մօտենալը պակաս ողորմութիւն չէ մեզ համար։

Որչափ ևս հոգացող ու կարգասէր լինի մի քրիստոնեայ իւր գործերի մէջ, բայց և այնպէս իւր ընտանեքիցը բոլորովին բաժանուելուցը առաջ դեռ շատ բան կունենան կարգի դնելու, որ իրանից յետոյ մութ և խառը գործեր չըթողնի դժգոհութիւններ ու անհամութիւններ չըպատահին, որով վնասուել կարող է մասամբ իւր սեպհականութիւնը և մասամբ իւր բարի անունը։ Ո՞վ կարող է ասել, որ ինքն իւր տան գործերը ամէն օր այնպիսի կարգի մէջ է պահում, որ առանց մի վնաս պատճառելու իւրայնոց, Աստուծոյ այս աշխարհիցս իրան կանչելը, որ ժամին էլ որ լինի, կարող է հանգիստ սրտով սկսել այն երկար ճանապարհորդութիւնը դէպի յաւիտեանական կեանքը։ Բայց ոչ ոք հանգիստ սրտով իւր աչքը չի փակիլ աշխարհիս, եթէ որ առաջուանից հոգս քաշած չըլինի իւր ընտանեաց համար, եթէ որ ամէն մէկին խղճմտանքով տուած չը

լինի, ինչ որ կը հասնի, ու եթէ բանն այնպէս խելքով բռնած չը լինի, որ իւր մահից յետոյ դժուարութիւն, շփոթութիւն, վէճ առաջ չը գայ: Բանը նորա վերայ չէ, որ մենք մերայնոց մեծ կարողութիւն ենք թողնում մեզանից յետոյ — որովհետեւ ամեն մի մարդ գիտեալած ունեցած չի լինիլ կարողութեան տէր դառնալու: — Բանն այն է, որ մեռնողի անուանը զարդարանք լինի՝ իրանից յետոյ էլ իւր անխարդախութիւնն — և այդ՝ ուղիղ ճանապարհով ձեռք բերած: Ինչքան որ կարող ենք, անխարդախ կերպով պիտի կատարենք մեր գործերը. մեր մահից յետոյ Աստուած ինքը կը հոգայ մնացածի մասին, ինչ որ մենք չենք կարողացել անել: Նա է մեր ընտանիքի Հայրն, նորա մեր ընտանեաց հայրը լինելուն ապացոյցն այն է արդէն, որ նա մինչեւ մեր մեռնելը մեզ ժամանակ է տալիս ինչ որ օտարինն է՝ յետ դարձնելու, կամ ինչ որ մերն է՝ այդ մեր ունեցածի մասին կտակ անելու, որոյ մէջը մենք, եթէ ձեռքներիցս գայ, ոչ միայն մեր մերձաւոր ազգակիցներին, այլ և մեր տան հաւատարիմ սպասաւորներին էլ չը պիտի մոռնանք. ոչ միայն մեր տան սպասաւորներն այլ և հասարակաց հաստատութիւններն, որ մարդոց բազմութեանը օգուտ են բերում, պէտք է մեր մոռնիցը չընկնեն: Մեր մահուան անկողնի մէջ եղած ժամանակն էլ մեր գործովը պիտի ցոյց տանք մեր մարդասէր ու հայրենասէր լինելը:

Կամայ կամայ մահուան մօտենալը կամ յանկարծ չը մեռնելը՝ Աստուծոյ գեղեցիկ բարերարութեան մէկն է, որ մենք ժամանակ ենք ունենում մեր բարեկամներին մեր մահուան համար պատրաստելու: Նոքա այնպէս չեն սարսափիլ ու չեն կորցնիլ իրանց, ինչպէս որ կը լինէին, երբ որ մենք յանկարծ խլումենք նոցանից: Թէեւ նորա ցաւը դարձեալ մեծ կը լինի, բայց մարդս աւելի քաջութեամբ է տանում այն, ինչ որ առաջուանից տեսնում էր, որ պէտք է լինի, և այդ ժամանակ մխիթարութեան խօսքերը աւելի շուտով ու հեշտութեամբ են մտնում մեր ականջը և ներգործում մեր սրտի վերայ: — Ի՞նչպէս գեղեցիկ կերպով պատրաստեց Յիսուս իւր սիրելիներին, երբ որ անխուսափելի մահուան առաջն էր գրնում: Ի՞նչպէս մարդու սիրտը վսեմ զգացմունքով բարձրացնող օրինակ է, որ նա իրանից յետոյ մեզ համար թողեց:

Պէտք է նոյնպէս ասենք, որ մարդս այլ եւ այլ բաներ ունի իւր մոքումը, որ կը ցանկանար անել: Աստուած չէ թողնում, որ յան-

կարծ մահը նորան տանի ու իւր սրտի բարի խորհուրդները անկատար մնան: Մարդս ժամանակ է ստանում՝ բաւական բարի գործեր կատարելու, եւ իւր երկրաւոր կեանքը վերջացնելու այնպիսի մի գեղեցիկ գործով, որ իւր կեանքի թագն ու սլաակը լինի: Մարդս իւր հոգին ուրախութեամբ կաւանդի, երբ որ մոռածում է, որ իւր կեանքի վերջին ընդհանրումն էլ՝ իբրեւ քրիստոնեայ՝ քրիստոնէկան գործ կատարեց:

Եթէ որ այնչափ հարուստ էլ չլինինք, որ մեր հիւանդութեան անկողնումը ողորմութիւններ տանք մեր մեռնող ձեռքովը — անպատճառ պէտք է հարուստ լինինք մի բարի բան անելու կողմանէ: Միթէ միայն մի խելօք խօսքը շատ անգամ աւելի մխիթարական, աւելի օգտակար, աւելի միտք բացանող եւ շատ բանի մէջ օգնող չէ՞ քան թէ մի մեծ ժառանգութիւն, որ մարդիկը թողնում են իրանցից յետոյ, այն էլ այն խօսքն, որ դուրս է գալիս մի մեռնողի բերանից իւր մահուան անկողնումը, երբ որ շրթունքները արդէն գունատուել են, դողդողում են ու սառչելու վերայ են: Այո՛, մահուան անկողինը ատենաբանութեան մի ամբիոն է, որիցը ոչ մի հաւաքանք, ոչ մի նայուածք ու շարժուածք զուր տեղը չեն լինում: Հոգեւորք հայրը, որ իւր զաւակներին վերջին օրհնութիւնն է տալիս, պատկառանքով, հաւատով ու սիրով է ունկնդրութիւն գտնում: Նա կեանքի շէմքումը, յաւիտենականութեան բաց դռների առաջ մի ուրիշ մարդ դարձած է՝ երեւում: Հոգին աւանդողի բերանումը միայն ճշմարտութիւն է: — Այսպէս մայր մտնող արեգակը մեր աչքից ծածկուելուց առաջ, մէկ էլ իւր գեղեցիկ ճառագայթները փառաւոր կերպով ձգում է ամենայն կանաչ դաշտերի վերայ, որ օրուան իւր ընթացքումը լուսաւորել էր ու տաքացրել: Այն ժամանակ կարող ենք մենք հանգիստ եւ ուրախ սրտով հեռանալ աշխարհիցս ու դիմել դէպի միւս կեանքը, այն ժամանակ կարող ենք մենք՝ մեր օրուան գործը կատարելուց յետոյ սպասել Փրկչի աւետեաց խօսքին թէ ե՞ս ինչպիսիք եմ: Եւ ինչպիսիք եմ:

Աստուծոյ հնազանդ մարդու համար, ճշմարիտ իմաստունի համար՝ մահը ամենեւին վախենալու մի բան չունի, բայց առաւել ևս այն ընդհանրումը, երբ որ հոգին իւր մարմնաւոր սրտեանից բաժանվում է: Նաու մեռնողների համար մի ճշմարիտ քաղցր բան է եղել խաղաղ կերպով նկատել հոգւոյ բաժանուելը իւր հողեղէն մար-

մընից։ Այս բանը յայտնի են արել մանաւանդ այն տեսակ հիւանդները, որոնց հիւանդութիւնը արգելք չէ եղել իրանց համար գիտելու իրանց անձի դրութիւնը։ Այդ դրութիւնը ոչ միայն երկիւղ չէր բերել նոցա վերայ, ինչպէս որ կարող էին կարծել և շատ էլ հոգս անել իրանց առողջ օրերումը, այլ ընդ հակառակը նոքա աւելի ուրախ եւ աւելի վսեմ դրութեան մէջ են իրանց տեսել. սցսուհետեւ աշխարհն ու կեանքն էլ ամենեւին այն գինը ունենալ չեն երեւացել նոցա աչքումը այն բարձր վիճակի հետը համեմատելով, ինչի մէջը որ իրանց մի զարմանալի կերպով փոխադրուելը զգացել են։

Մարդս՝ մեռնելու միջոցին՝ զգում է, որ իւր մէջը սկսւում է հոգւոյ բարձր վիճակը, այդ բոլկներումը մարդուս հոգին նորա համար աւելի հասունացած վիճակի մէջ է գտնւում, որ նորա հողեղէն մարմնոյ՝ իրան ճնշողը ծանրութիւնը կամաց կամաց հեռանում է իրանից։ Նա մի ազատ դրութեան մէջ է ընկնում. նա ինքը իւր աչքին երեւում է որ էլ առաջուայ մարդը չէ, որ մի զօրութիւն ու մեծութիւն կայ իւր մէջ, այնպիսի մի զօրութիւն ու մեծութիւն, որ առաջ երբէք իրան յայտնի եղած չէր։ Այս բանը նկատուած է շատ մեռնողների վերայ։ Երբեմն նոքա՝ իրանց մեռնելուց առաջ՝ ունեն մի քանի պայծառ բոլկներ, երբ կարող են աւելի զուարթ կերպով խօսել իրանց չորս կողմը գտնուած մարդոց հետ։ Սովորաբար նոքա այն ժամանակ ոչ միայն իրանց մահուան ժամը, այլ գրեթէ բոլկն անգամ՝ որոշ կերպով չրգիտեն թէ երբ կը պատահի։ Նոքա անում են իրանց վերջին կարգադրութիւնները՝ առանց գիտենալու առաջուանից թէ մահ երբ կը պատահի իրանց։ Նոցա ուժերն սկսում են զարմանալի կերպով ազնուանալ. վաղուց անցկացած բանը իրանց աչքի առաջն է գալիս պարզ ու պայծառ կերպով, այն բանն, որ իրանց առողջ օրերումը, կարծես մոլորներիցն ընկել էր, կամ հազիւ էին միտքները բերում մի մոլթ կերպով։ Ուրիշներն ապագայ բաներին վերայ են խօսում։ Մորա համար մարդիկ մեռնողների դրութիւնը շատ անգամ հիացման կամ յափշտակութեան վիճակի հետ են համեմատել, կամ հոգւոյ լոյսը նմանեցրել են այն լուսին, որ իւր հանգչելուց առաջ՝ դարձեալ մի անգամ և աւելի պայծառ կերպով լոյս է տալիս քան թէ երբ և իցէ պատահել էր այդպէս լոյս տալ։ Մորանից հասկանումենք որ հենց մեռնելու միջոցին արդէն

սկսում է մարդու հոգւոյ վիճակի բարձրանալը: Թէեւ նա մարմնաւոր կեանքի կողմանէ գիտակցութիւնը կորցնում է, բայց և մի և նոյն ժամանակ անուրանալի կերպով ամենապայծառ ու մեզ բոլորովին անհասկանալի մի ինքնագիտակցութեան վիճակի մէջ է մտնում, կամ փոխադրւում:

Մարդիկ շատ անգամ քունը մահուան եղբայր են ասել. բայց գործնով մի բոլորովին սխալ գաղափար են մտցրել կեանքի մէջ: Քունը համարում են մի անզգայ դրութիւն. ինչու որ, մարդս զարթնած ժամանակը չէ կարող միտքը բերել այն, ինչ որ իւր հոգին մտածում էր՝ մարմինը քնած ժամանակը: — Բայց հոգին ունի միշտ իւր գիտակցութիւնը. նա երկու տեսակ կեանքով է ապրում. մէկը՝ մարմնոյ հետ, միւսը՝ մարմնէն առկա: Ինչ որ նա Բաց զԳաց՝ մահիւնէն, կամ արթուն ժամանակը իւր կեանքումը տեսնում է, լսում, անում կամ լինում, այն նորա միտքն է ամեն ժամանակ և յիշել կարող է արեւուն մեջ: Սորա հակառակն, ինչ որ նա տեսնում է, լսում, անում լինում փակ զգացմունքներով կամ փակ միտքով մարմնիցը անկախ, այդ նա իւր արթուն ժամանակը չէ յիշում, կամ միայն մութ կերպով այն երազներիցը, որ նա աշխատում է միտքը բերել, երբ հոգին դարձեալ սկսում է կապակցութեան մէջ լինել մարմնոյ գործարանների հետ: Բայց մահը բոլորովին դէն է գցում իրանից այն բոլոր կապերը, որով պատել էր իրան երկրաւոր մարմինը: Հոգին այնուհետեւ էլ չէ հպատակում երկրաւոր մարմնոյ օրէնքներին, այլ մի անհամեմատ բարձր կեանքի ու գոյութեան շէմքումն է կանգնած արդէն: Երբ որ մարդու մարմինը բոլորովին մեռնում է, այն ժամանակ սկսւում է մեզ վերայ ծանրացող զգայական կեանքի ամենայն կապերիցը արձակուած ու ազատ՝ մեր անմահ գոյութիւնը կամ կեանքը: Սորա համար մահը մեր վիճակի բարձրանալն է, մի փառաւոր ազատ դրութեան հասնելն է: Սորա համար է և հանգստութիւնը մեռնողների, երբ որ վերջապէս սքանչելի կերպով գեղեցիկ լուսէն գալիս, հասնումէ: Անասելի մի քաղցր լուսէ պէտք է լինի այդ լուսէն: Մարդս՝ շատ անգամ մեռնողների կերպարանքի գծագրութեան մէջ՝ իրանց մեռնելուց մի քանի ժամ յետոյ ևս՝ կործես տեսնում է մի գոհ և անսլաւամելի ուրախ ժպիտ, որ նոցա լաւ դրութեան մէջ գտնուելու մի թոյլ ու վերջին արտայայտութիւնն է: Մարդս, կարծես, նոցա երեսի վերայ կարգում է նորանց վե-

րայ կատարուած Քրիստոսի՝ մեր Տիրոջ խօսքը թէ՛ է՞նչ հրահանգարար-
ցնէ՞ զհարաւս հոգեւորն:

Այսպէս կեանքից բաժանուիլը՝ մանաւանդ արգարի համար մի-
այն պողաքներ է: Երկնային ուրախութիւններով լի մի րոպէ է,
հոգին էլի վերադառնում է իրան՝ յատուկ արժանաւորութեանը:
Եթէ նա առաջ ապրել էր աշխարհիս վերայ, բայց այժմ՝ միայն
կարող է կրկին միտք բերել իւր կեանքը, մինչդեռ այդ բանն ան-
կարելի էր նորա համար, քանի որ երկրաւորի մութ կապը պա-
տած էր նորան և նա սկէտք էր այդ կապը տանէր, որովհետեւ
մարդ էր և իբրեւ մարդ պիտի ապրէր:

Ո՛վ Աստուած, ո՛վ իմ երկնաւոր Հայր, ի՞նչ հարաւս հոգեւոր ել Դո-
ւստիս հոգեւորացնէ: Զէ, մահուան րոպէին իմ անձս էլ գող չի բռնիլ:
Նս այն րոպէին, այն երջանկացնող հաւատովն ու յուսով կըսպա-
սեմ, որ մահին յաղթող իմ Փրկիչս ինձ տուել է. այն րոպէին
ասումեմ, կըսպասեմ ես այն ուրախութեան, որ իրաւունք է
տուել ինձ ունենալու քո անչափ սէրդ: — Այն ի՞նչ հրճուանք
կրկինի, երբ որ իմ բոլոր կորցրածս այժմ ինձ յետ կըտրուի սուրբ
և փառաւոր կեանքումը: Այն ի՞նչ մեծ ուրախութիւն կրկինի, երբ
որ ես, ժամանակաւոր կեանքի նեղ սահմաններիցը էլ չընկղմե-
լով՝ կատարելութեան նպատակիս կըհասնեմ:

Պարգեւիր ինձ միայն զօրութիւն և կարողութիւն, ո՛վ իմ
երկնաւոր Հայր, որ ես արթուն մնամ և աղօթք անեմ, որ այս
տեղ հուստի բարեղք պատերազմը պատերազմեմ և այն տեղ մի
օր քո ձեռքիցը ստանամ յաղթութեան պսակը:

(Թարգմ.)

Գ. Ե. Ա.